

Regionstyrelsen

Återremitterad Motion 2023:42 av Kristoffer Tamsons (M) om Arlandas attraktivitet**Regionledningskontorets förslag till beslut**

Regionrådsberedningen föreslår regionstyrelsen föreslå att regionfullmäktige beslutar följande.

Motion 2023:42 av Kristoffer Tamsons (M) anses besvarad med hänvisning till vad som sägs i regiondirektörens tjänsteutlåtande.

Sammanfattning

Kristoffer Tamsons (M) har väckt en motion i regionfullmäktige, i vilken det föreslås att regionstyrelsen verkar för att E4:an breddas mellan Arlanda och Upplands Väsby, att trafiknämnden verkar för att stationsavgiften vid Arlanda flygplats tas bort och att trafiknämnden verkar för att förhandlingar inleds med syftet att åstadkomma en förlängning av Roslagsbanan till Arlanda.

Det pågår flera processer som tittar på bättre kapacitet för transporter till och från Arlanda. Trafikverket har påbörjat arbetet med regeringsuppdraget kring kapacitet för landtransporter till Arlanda och kommer i detta arbete bland annat att utreda om det finns mindre trimningsåtgärder som kan genomföras i väntan på en fullskalig breddning av E4:an mellan Trafikplats Glädjen och Arlanda. Regeringen har också tillsatt en särskild samordnare för att stärka Arlanda flygplats konkurrenskraft.

Åtgärderna på E4:an tillhör nationell plan. I tidigare planeringsomgång har Region Stockholm bland annat lyft fram behovet av en breddning av E4:an där man betonat betydelsen av att kollektivtrafiken ges utrymme inom de föreslagna åtgärderna, exempelvis genom kollektivtrafikkörfält.

Återremiss

Den 10 september 2024 behandlade regionfullmäktige motionen och ärendet minoritetåterremitterades, med motiveringen att invänta den statliga utredaren Peter Normans utredning samt för att möjliggöra en bred, blocköverskridande samsyn i Arlandafrågan.

I den nationella plan som nu är ute på remiss ingår flera kapacitetshöjande åtgärder i Arlandastråket, bland annat på E4:an och järnvägen. Dessa är viktiga för att stärka robusthet och punktlighet i transportsystemet och bedöms vara nödvändiga för att möta framtida kapacitetsbehov. Region Stockholm har vid flera tillfällen framhållit att stationsavgiften till Arlanda utgör ett betydande hinder för ökad kollektivtrafikandel och för flygplatsens utveckling, och att den därför bör avskaffas. Region Stockholm har även betonat betydelsen av att kollektivtrafiken ges utrymme inom de föreslagna åtgärderna på E4, exempelvis genom kollektivtrafikkörfält.

I Budget för 2026, antagen av regionfullmäktige den 12 november 2025, gavs regionstyrelsen i uppdrag att utreda hur Region Stockholm kan bidra till att möjliggöra relevanta förslag i Arlandasamordnarens slutrapport utifrån Region Stockholms ansvarsområden och regionala mål.

Sammanfattningsvis välkomnar Region Stockholm ett samlat grepp för Arlandas utveckling i nära samverkan med staten och andra aktörer. Detta är av stor vikt för att stärka Arlandas internationella konkurrenskraft, bidra till RUFS 2050 och säkerställa flygplatsens roll som strategisk resurs för hela landet.

Mot bakgrund av ovanstående bedömer regionledningskontoret att motionen ska anses besvarad.

Bakgrund

Kristoffer Tamsons (M) har väckt en motion i regionfullmäktige, i vilken det föreslås att regionstyrelsen verkar för att E4:an breddas mellan Arlanda och Upplands Väsby, att trafiknämnden verkar för att stationsavgiften vid Arlanda flygplats tas bort och att trafiknämnden verkar för att förhandlingar inleds med syftet att åstadkomma en förlängning av Roslagsbanan till Arlanda.

Motionen har remitterats till klimat- och regionutvecklingsnämnden och till trafiknämnden för yttrande.

Återremiss

Den 10 september 2024 behandlade regionfullmäktige motionen och ärendet minoritetåterremitterades, med motiveringen att invänta den statliga utredaren Peter Normans utredning samt för att möjliggöra en bred, blocköverskridande samsyn i Arlandafrågan.

Regionledningskontorets förslag och motivering

Förbättrad tillgänglighet till Arlanda flygplats är en viktig fråga såväl för Stockholmsregionen som för resten av landet. Det pågår idag en rad olika initiativ och arbeten kopplade till detta, vilket presenteras mer nedan.

En breddning av E4:an mellan Arlanda och Upplands Väsby utreddes under ledning av Trafikverket 2017 inom ramen för åtgärdsvalsstudie Häggvik – Arlanda. Trafikverket drev fram till 2022 ett framtagande av vägplan för en breddning på sträckan. Det arbetet avbröts av Trafikverket eftersom objektet inte fick finansiering i nationell plan.

I fastställelsebeslutet för nationell plan 2022–2033 skriver regeringen att Trafikverket ska fortsätta att utreda ett antal stråk med målsättningen att dessa ska vara så pass utredda att de kan övervägas i nästa planeringsomgång och planrevidering. En sådan prioriterad utredning är ”kapacitet för landtransporter till Arlanda”.

Trafikverket har påbörjat arbetet med regeringsuppdraget kring kapacitet för landtransporter till Arlanda. Inom ramen för detta arbete kommer Trafikverket se över om det finns mindre trimningsåtgärder som kan genomföras i väntan på en fullständig breddning. Regeringsuppdraget beräknas vara klart under våren 2026 och regionledningskontoret ingår som en deltagande part i detta arbete.

I december 2023 tillsatte regeringen en särskild samordnare för att stärka Arlanda flygplats konkurrenskraft (Dir. 2023:178 Stärkt konkurrenskraft för Arlanda flygplats). I direktiven står bland annat att samordnaren ska analysera brister i spår- och väginfrastrukturen och transporterna till och från Arlanda flygplats, föreslå och rangordna samhällsekonomiskt effektiva och långsiktigt hållbara åtgärder för att hantera identifierade brister, föreslå trafiklösningar för att uppnå ökad intermodalitet och ett ökat kollektivtrafikresande till och från Arlanda flygplats.

Åtgärderna på E4:an tillhör nationell plan och det är i kommande åtgärdsplanering som objektet eventuellt kan komma att prioriteras in. Detta avgörs i slutändan av regeringen. I tidigare planeringsomgång har Region Stockholm bland annat lyft fram behovet av breddningen av E4:an där man betonat betydelsen av att kollektivtrafiken ges utrymme inom de föreslagna åtgärderna, exempelvis genom kollektivtrafikkörfält. Mot bakgrund av ovan beskrivna insatser och pågående arbete bedömer regionledningskontoret att det inte behövs ytterligare uppdrag eller

åtgärder. Motionärens framställan och förslag behandlas inom pågående verksamhet.

Återremiss

Trafikverket lade fram förslag till nationell plan den 30 september 2025. Förslaget är ute på remiss och slutlig nationell plan fastställs av regeringen under våren 2026. I förslaget ingår flera nya kapacitetshöjande åtgärder i stråket mot Arlanda. Bland annat åtgärder på E4:an mellan Trafikplats Glädjen –Trafikplats Arlanda och E4 mellan Trafikplats Häggvik – Trafikplats Rotebro. Även signaloptimering på Ostkustbanan mellan Solna och Skavstaby, samt ombyggnad av Märsta station ingår i Trafikverkets förslag till nationell plan.

I slutbetänkandet av *Utredningen Arlandasamordningen* (SOU 2025:67) lyfts behovet av omfattande investeringar i såväl väg- som järnvägsförbindelser till Arlanda fram. På vägsidan föreslås bland annat en breddning av E4:an vid Arlanda, utveckling av trafikplats Måby samt införande av dynamiska kollektivtrafikkörfält. Inom kollektivtrafiken lyfts förstärkningar av bussnätet, ökad kapacitet i järnvägssystemet och förbättrade bytespunkter fram som prioriterade åtgärder. Målsättningen är att skapa effektiva och kapacitetsstarka förbindelser både från Stockholmsregionen och från Mälardalen i stort.

Vidare understryks att staten behöver ta ett tydligare helhetsansvar för Arlandas långsiktiga utveckling. Betänkandet föreslår därför organisatoriska förändringar som kan stärka genomförandeförmågan, exempelvis genom förenklade tillståndprocesser, bättre samordning mellan berörda aktörer samt förbättrade förutsättningar för taxi- och busstrafik.

En central utgångspunkt är också att Arlanda ska bidra till flygets gröna omställning. För detta föreslås åtgärder som underlättar introduktion av elflyg, ökad användning av hållbara flygbränslen (SAF) samt utbyggd infrastruktur för elbussar och laddning. Även gång-, cykel- och kollektivtrafiklösningar framhålls som viktiga för att minska klimatpåverkan från transporter till och från flygplatsen.

Behov av bättre resmöjligheter från Nordostsektorn till Arlanda har lyfts i samband med arbetet med Kollektivtrafikplan 2050, där en förlängning av Roslagsbanan anges som en inriktning för en lösning på restidsbristerna mellan nordostsektorn och Arlanda att arbeta vidare med. Behovet av en

utbyggd Roslagsbana behöver samtidigt vägas mot andra angelägna behov av utbyggnad av regionens transportsystem.

Regionledningskontoret konstaterar att Peter Norman i sitt arbete gjort bedömningen att förlängning av Roslagsbanan till Arlanda inte är aktuell i detta skede. Roslagsbanan till Arlanda ingår heller inte i någon av de förhandlingar eller överenskommelser som tidigare träffats.

Region Stockholm ser positivt på att de negativa konsekvenserna av stationsavgiften uppmärksammas. Avgiften tvingar fram resebeteenden som inte är samhällsekonomiskt lönsamma och är ett betydande hinder för ökad kollektivtrafikandel för resor till och från Arlanda flygplats. Avgiften fungerar begränsande för flygplatsens upptagningsområde och försämrar därigenom Arlandas utvecklingsmöjligheter. För att stärka tillgängligheten för persontransporter till Arlanda genom ett attraktivt trafikupplägg bestående av pendel- och regionaltåg och fjärrtåg är bedömningen att stationsavgiften ska avskaffas. Detta har också Region Stockholm påpekat i flera sammanhang. Dock bör det understrykas att en sådan förhandling inte är en uppgift för Region Stockholm, utan för staten, som är part i avtalet med A-Train.

I Budget för 2026, antagen av regionfullmäktige den 12 november 2025, gavs regionstyrelsen i uppdrag att utreda hur Region Stockholm kan bidra till att möjliggöra relevanta förslag i Arlandasamordnarens slutrapport utifrån Region Stockholms ansvarsområden. Detta med utgångspunkt i den regionala utvecklingsplanen samt andra regionala målsättningar. Utredningen ska beröra Region Stockholms del i ansvarsfördelning och finansiering tillsammans med kommuner och staten.

Sammanfattningsvis ser regionledningskontoret stora möjligheter att i nära samverkan med staten och berörda aktörer genomföra ett samlat grepp om Arlandas utveckling. Detta är av stor vikt för att stärka Arlandas internationella konkurrenskraft, uppnå målen i RUFS 2050 och säkerställa att Arlanda kan fortsätta vara en strategisk resurs för hela landet.

Mot bakgrund av ovanstående bedömer regionledningskontoret att motionen ska anses besvarad.

Ekonomiska konsekvenser

Beslut i enlighet med regiondirektörens tjänsteutlåtande bedöms inte medföra några ekonomiska konsekvenser för Region Stockholm.

Emma Lennartsson
Regiondirektör

Utvecklingsdirektör
Anton Västberg

Beslutsunderlag

1. Regionfullmäktiges protokollsutdrag den 10 september 2024
2. Motion 2023:42
3. Klimat- och regionutvecklingsnämndens yttrande den 22 februari 2024
4. Trafiknämndens yttrande den 19 mars 2024

Beslutsexpediering

1. Klimat- och regionutvecklingsnämnden
2. Trafiknämnden

Godkänd av Emma Lennartsson, 2025-12-15